

TEBEGYVIEJI.

Kan. Kazimieras Prapuolenis

Kovo mėn. 1 d. 1928 m. sukako lygiai 70 metų nuo žymaus mūsų veikėjo kanauninko K. Prapuolenio gimimo. Daliai to tariuos bus ne pro šalį priminus mūsų visuomenei bent žymesniusius mūsų garbaus Jubilato gyvenimo brožušus.

Jis yra gimęs kovo 1 d. 1858 m. Lauckaimy, Suvalkijoje. Jo tėvas, urdaudamas vietas pona dvaruose, buvo sulenkijęs pusinteligentis, motina — prasaite, kalbėjusi savo gimtąją

plattdeutsch'o tarme. Dar vaikas b damas, kan. Kazimieras savo t v namuose yra pramok s kalb ti lenkiškai, vokiškai ir lietuviškai. Pastarosios kalbos, kaip muzikiškos, Kazimiero t vas nem go ir savo jai nepalankumo nuo vaik nesl p .

Ta iau Kazimieras nuo pat jaunyst s instinktyviai linko niekinam j lietuvi kalb , brangino j gimnazijos mokslus eidamas, neužmiršo jos ir Petrapilio seminarijon stoj s.

ia, kaip pasižym j s savo gabumais, 1881 m. buvo pasi stas Dvasiškojon Akademijon teologijos aukštesn ms studijoms. Vienerius metus su gerb. Jubiliatu teko ir man Akademijoj drauge išb ti ir nekart vakarais, besivaikš iojant Akademijos koridoriais, apie lietuvyb s reikalus su juo šnek tis. Mane sužav jo jis savo dailia lietuvi kalba, švelniu s mojingumu ir savo mok jimu greitai kiekviename dalyke orientuotis.

Kun. Kazimierui Akademij baigus, mudviej keliai persiskyr . Aš patekau ištr miman, o v liau Kaunan, o jis pasiliko Petrapily. Dailiai mok damas rus kalb , jis buvo paskirtas sekretoriauti Metropolijos Kurijoj. Savo sekretoriavim jis yra prad j s prie metropolito Gintauto, t s t darb ir prie j p dini Kazlausko, Klopotausko, o taipgi ir prie laikinai valdžiusi metropolij prelat Daug los, Deniseviciaus ir vysk. Niedzialkovskio.

B damas tokioj takingoje vietoje, kun. Kazimieras mok jo savo šefams tikti ir juos pilnai patenkinti, o drauge ir su Tikyb Departamentu gerus diplomatiškus santykius palaikyti.

Kadangi lietuvi kolonija Petrapily anais laikais buvo didel , o vietos bažnyiose lietuvi kalba netur jo joki teisi : tai kun. Kazimieras, vietos lietuvi inteligent palaikomas, toliai klabino Petrapilio Metropolijos Kurij , kol, pagaliau, išgavo Petrapilio lietuviams katalikams lietuviškus pamokslus ir giedojimus kai kuriose Petrapilio bažnyiose.

Šis lietuvi laim jimas suk l prieš kun. Kazimier didžiausi lenk endek nirtim . Jie vienu balsu šauk : tai Prapuolenio darbas.

To d l, kai Petrapilio Metropolitu buvo paskirtas lenkas grafas Šėmbekas, lenkai endekai m sk sti jam kun. Kazi-

mier, kaltindami j kaip didžiaus rusams pasidavus lietuv šovinist, ir reikalauti, kad neatid liojant atsatyt j nuo sekretoriavimo metropolijos kurijoje, nes jei to nepadarysi s tuojau, tai Prapuolenis, apd m s galv jo pranok jams, apdumsi s ir jam galv ir j pat pavergsi s. Šembekas skundik paklaus ir, dar neatvyk s Petrapilin, kun. Kazimier pašalino nuo sekretoriavimo.

Toku lenko metropolito pasielgimu pasipiktino net pati rus valdžia ir, nor dama metropolit getti, paskyr kun. Kazimierui (jo visai neprašoma) pensij iki gyvos galvos.

Išvytas iš Petrapilio kun. Kazimieras apsigyveno Seinuose. Tur damas daug atliekamo laiko, prad jo tyrin ti Lietuvos ir Lenkijos istorij ir rankioti medžiag Lietuvos bažny ios istorijai. Drauge bendradarbiavo vietos katalik organe „Šaltinyje“. Bet kadangi anais laikais Sein dvasiškijos šulai — Antanavi ius, Blaževi ius, Jałbrzykowski (dabartinis Vilniaus arkivyskupas) ved lenkišk politik, tatai to nepak sdamas, kan. Kazimieras persik l Kaunan.

ia niekieno nekliudomas atsidav istorijos tyrin jimui, perskait daugyb tos r šies veikal, ir naudodamasis vienais tik lenk šaltiniais, 1911 m. išleido broši r l „Polscy Apostolowie Litwy“, nurodydamas joje, kaip lenkai naudojos kat. bažny ia savo politikos tikslams Lietuvoje. Šis kun. Kazimiero rašinys suk l didel triukšm lenk tarpe. Pats Obstas paraš jos kritik, kur buvo daugiau pl dim, negu faktiškos argumentacijos. Atsakydamas tai kun. Kazimieras 1913 m. išleido storok tom vardu: „Polskie Apostolstwo w Litwie“ (szkic historyczny 1387 —1912), kur išsamiai nurod, kiek žalos lietuviams yra padar lenkai, pavergdami Lietuvos bažny i savo polonizatoriškos politikos rankiu. T pat klausim jis yra išd st s pla ioje lietuviškai parašytoje studijoje „Katalikiškoji lietuvi pamokslija“ (sk. „Vadovo“ nr. 4 —12). Be to, jo yra išleista lietuviška broši ra „Moterišk“ ir paskelbta nemaža straipsni vairiuose lietuviškuose laikraš iuose.

Kai pirmoji lietuvi maldinink kelion Romon 1908 m. yra pirštu prikišamai parodžius lenk intrigas Vatikane, lietuvi kunig tarpe kilo sumanymas pasi sti Romon savo

neoficialin atstov , kad gint Lietuvos bažny ios reikalus prie Apašt. Sosto. Vienatinis kandidatas ton vieton buvo nurodytas kun. Kazimieras. Kiek pagalvoj s, jis prisi m t misij , juoba, kad rus valdžia sutiko pavesti jam savo žinioje buvusi j šv. Stanislovo bažny i Romoje. ia j beklebonaujant ir bepriži rint esam prie tos bažny ios priglaud ¹⁾ ir užtiko Didysis karas, iš k l s aikšt n Lietuvos vard ir jos nepriklausomyb s klausim . Suprat s to klausimo svarb , kun. Kazimieras, kiek gal damas, steng s populerizuoti Lietuvos ital spaudoje, davin jo ital žurnalistams vairi informacij apie m s krašt ir jo pad jim karo metu. Jis pad jo taip pat pral. Olšauskiui iš Benedikto XV išgauti paskelbim atskiros „Lietuvos dienos“ aukoms rinkti nukent jusiai nuo karo m s t vynei. Taip besidarbuodamas, išbuvo Romoj iki m s valdžios buvo paskirtas oficialinis atstovas prie Vatikano prel. Narjausko asmenyje. Tuomet laikydamas savo misij baigt , kun. Kazimieras pargr žo Lietuvon.

ia jam, kaip geram bažnytini dalyk žinovui, m s valdžia buvo pavedus suorganizuoti ir sutvarkyti atskir tikyb departament . Jubiliatas uoliai darbavos ia kelet met . Bet sunki liga, kuri jam prieš kelerius metus teko persirgti, pakirto jo j gas. Jausdamasis nebegal s ilgiau tinkamai besidarbuoti valdžios staigoje, gera valia atsistatydino ir persik l Palangos altarijon, pasirink s j savo poilsio vieta. Bet ir ia neužmiršta retkar iais parašyti vien kit dom straipsn m s laikraš ius.

Iš šios trumpai suglaustos gerb. Jubilato biografijos kiekvienam, manau, yra aišku, kad kan. Kazimiero gyvenimas yra praslink s nuolatiniuose darbuose m s t vyn s, tautyb s ir Bažny ios naudai ir kovose už lietuviyb s teises. Kiek yra jo nuveikta darb , tiek jo sigyta nuopeln . D liai to ir nenuostabu, kad m s visuomen ir Jubilato draugai reiškia karšto noro š jo jubiliej tinkamai pagerbti. Aš neabejoju, kad tai ir bus padaryta.

¹⁾ Sk. jo straipsn : „Viešnamis prie šv. Stanislovo Bažny ios Ry-me“. „Draugija“, I (123, 7—8 n-ris.

Be „Šaltinio“ ir „Vadovo“ gerb. Jubiliasas buvo nuolatinis „Draugijos“ bendradarbis. Štai žymesnieji jo straipsniai, kurie jo buvo paskelbti „Draugijoje“:

1. „Pana“ ar „Mergelė“? „Dr.“ 46 n-ry.
2. Lenkiškoji katalikyst Lietuvoje. „Dr.“ 59 n-ry.
3. A. Kumulejaus pranešimas apie aprėpinim 20 klierik lietuvi Vilniaus Seminarijoje 1595 m. „Dr.“ 59 n-ry.
4. Ne vykusios Lietuvos konstitucijos 100 m. sukaktuv s. „Dr.“ 60 n-ry.
5. Penktojo šimtmečio Gardelio unijos sukaktuv s „Dr.“ 70 n-ry.
6. Memorialas apie Lietuvos vyskupijas. „Dr.“ 1923 m., 3—4 n-ry.
7. Pašaipinis Rusijos kat. dvasiškijos kapitalas. „Dr.“ 1923, 5 — 6 nr.

Keturi pirmieji straipsniai pasirašyti jo slapyvardžiu K u - n i g a s A p y s e n i s , o likusieji jo tikruoju vardu.¹⁾

¹⁾ Sk. „Ryto“ 1 kovo, 1928 m. n- r j.